

PRAGMATICKÉ ASPEKTY SLOVENČINY CEZ PRIZMU JEJ FRANKOFÓNNEHO POUŽÍVATEĽA

PRAGMATICAL ASPECTS OF SLOVAK LANGUAGE FROM THE POINT OF VIEW OF ITS FRANCOPHONE USER

Lucia Ráčková

Katedra romanistiky, Filozofická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

2.1.33. všeobecná jazykoveda, 2. rok štúdia, denná forma štúdia

lucia.hrckova@umb.sk

Školiteľka: **doc. PhDr. Katarína Chovancová, PhD. (katarina.chovancova@umb.sk)**

Kľúčové slová

slovenčina pre cudzincov, frankofónni používatelia slovenčiny, intencia slovesného deja, rečové akty, pragmatika, verbálna interferencia

Key words

Slovak as a foreign language, Francophone users of Slovak language, intention of verbal action, speech acts, pragmatics, verbal interference

Úvod

Výskum synchronnej povahy, ktorý realizujeme v rámci doktorandského štúdia, sa venuje slovenskému jazyku z pohľadu jej frankofónneho používateľa. Koncentrujeme sa v ňom na problematiku interlingválnej interferencie na úrovni morfosyntaxe. Obzvlášť zaujímavé je v rámci témy používanie slovenského slovesa frankofónnym používateľom vzhľadom na to, že v slovesných systémoch slovenského a jeho materinského jazyka sú výrazné odchýlky nielen systémovej povahy. Tieto divergencie zahŕňajú i problematiku používania jazyka a súvisia teda s jazykovou komunikáciou a pragmatickou povahou jazyka.

„Pragmatika sa zaoberá štúdiom významu, ako ho komunikuje hovoriaci (alebo píšuci) a interpretuje poslucháč (alebo čitateľ – príjemca), t. j. zaoberá sa tým, čo ľudia mienia svojimi výpoveďami, a nie tým, aký význam majú slová a slovné spojenia samy o sebe“ (Timko, 2014, s. 160). Pragmatickou otázkou teda je, čo bolo mienené alebo intendované komunikátmi respondentov. Cieľom jazykových prejavov v slovenskom jazyku v predvýskume budúcej doktorandskej práce bola, okrem testovacích otázok so zatvorenou odpoveďou, konkrétna úloha spočívajúca v predstavení svojej osoby v študovanom jazyku v rozsahu 5 viet a jej následná analýza. Už samotné zadanie si vyžadovalo použitie určitého komplexu jazykových a s nimi zviazaných mimojazykových prostriedkov. Záujmom adresátky, resp. autorky dotazníka bolo získanie gramatických odlišností na úrovni slovesa v týchto autentických prejavoch, v čom sa prejavila aj jedinečná relácia medzi pragmatikou a gramatikou a nesporný význam použitých gramatických štruktúr frankofónnym používateľom jazyka: „Vzťah pragmatiky a gramatiky je najpregnantnejšie vyjadrený v otázke Aké jazykové prostriedky sa používajú na vyjadrenie pragmatických významov a realizáciu komunikačných zámerov?“ (Rašová, 2013, s. 24). V tejto súvislosti nás teda zaujímajú gramatické javy na úrovni verba, ktoré komunikační partneri využívali na svoju krátku charakteristiku zodpovedajúcu aktu predstavovania sa.

„Analýza autentických diskurzov poukazuje na to, že pragmatika je pre gramatiku regulačnou schémou“ (Rašová, 2013, s. 145). Prístup tohto typu upúšťa od analýzy javov vzdialených od normy spisovného jazyka a predtým chápaných ako chyby. V týchto intenciách ich vnímame ako odchýlky, ktoré na úrovni slovesa je odporúčané používať tým a tým spôsobom. Takéto uvažovanie a vedenie výskumu je vlastné jeho vnímaniu v lingvistike po pragmaticko-komunikačnom obrate. Slovenský jazyk, ktorý používajú frankofónni používatelia jazyka, resp. cudzinci, môže byť v dlhodobejšom horizonte pondetom na vznik nových variet slovenčiny, prípadne i nových noriem.

Okrem distribúcie dotazníka a spomínanej predvýskumnej úlohy sa v ďalšej fáze výskumu budeme opierať aj o rekognoskáciu hodín slovenského jazyka, ktorá bude z hľadiska pragmatickej analýzy prínosná najmä z dôvodu skúmania hovorovej formy slovenčiny používanej jej frankofónnymi používateľmi na hodine slovenčiny ako cudzieho jazyka. V oboch prípadoch pôjde o skúmanie parolovej roviny konfrontovanej s languovou rovinou. „Úsilie o skúmanie jazykových znakov v kontexte (o skúmanie reči) je zamerané (explicitne či implicitne) na pragmatický aspekt jazyka“ (Dolník, 2009, s. 248).

1. Pragmatický rozmer slovesa

„Slovesa jsou nositeli pragmatické (deiktické) kategorie času (dostávají referenci / schopnost referovat zařazením do času; referují na propozici) a v jiném smyslu pragmatických významů modálních, které se překrývají s tzv. ilokučnými významy / funkcemi. Modus slovesný se podílí na vytváření větného modu (typu věty), který se s ilokučnými významy rovněž překrývá“ (Hirschová, 2013, s. 47). Zo zadanej úlohy vyplynulo používanie prítomného času a indikatívu ako jeho slovesného spôsobu frankofónnymi používateľmi jazyka. Harmóniou gramatických a sémantických významov lokúcie sa v prehovoroch komunikantov sprítomňuje ich funkcia, a tým vzniká ilokučný akt (rečové akty podrobnejšie analyzujeme v časti 2).

V súvislosti so slovesami je významná aj samotná pádová sémantika. Nominatív a akuzatív neobsahujú sémantické príznaky, preto sa označujú ako tzv. štruktúrne pády. Lokál s predložkou vyjadruje umiestnenie. Inštrumentál označuje nástroje (Hirschová, 2013, s. 47).

Samozrejme, záležitosť pádov je primárne záležitosťou podstatných mien. Ale sloveso sa s podstatným menom spája do syntaktických vzťahov, a preto je sémantika pádov dôležitá tiež pre budúcu dizertačnú prácu.

„U gramatických kategórií verbálnych (osoba, čas, modus, genus verbi) je, pokiaľ ide o vzťah k pragmatice, výrazné jejich propojenie s kategóriami syntaktickými, t.j. s jejich uplatnením v utvárení vety, pretože bezpríznakovo sa všetky manifestujú na predikátu. Špecifikom jazykú s rozvinutou flexiá je, že sa významy týchto kategórií kumulujú v jednom formantu (gramatické príponě)“ (Hirschová, 2013, s. 49 – 50). V tejto súvislosti sa dostávame do opozície analytický – flektívny jazyk. Preniknúť do syntaktického priestoru slovenského jazyka je pre jej frankofónneho používateľa obzvlášť náročná záležitosť. Bližšie sa tomu venujeme a uvádzame mnohé príklady v časti 3). Pragmatický výklad je výkladom na úrovni propozície, a teda je úzko prepojený so syntaktickou rovinou jazyka: „... syntaktická konštrukcia môže svojou štruktúrou dotvoriť komunikačnú stratégiu a v nie poslednej miere ovplyvniť aj cieľ komunikácie“ (Klincková – Odaloš – Patráš, 1997, s. 74).

2. Rečové akty v kontexte témy

S týmto výskumom a s používaním jazyka úzko súvisí problematika rečových (nielen ilokučných) aktov, a teda ich lokučný, ilokučný a perlokučný aspekt. Lokučný akt pozostáva z artikulácie zvukového komplexu (fonetického aktu) v istých gramatických konštrukciách (fatický akt) použitých s viac či menej určitým významom vrátane referencie (retický akt) (Dolník, 2009, s. 270). Pri analyzovaných písomných komunikátoch absentuje fonetický akt. Zaujímavý je v kontexte tohto výskumu retický akt úzko súvisiaci s ešte významnejším fatickým aktom, ktorý nás interesuje najmä v súvislosti s intralingválnou gramatickou verbálnou interferenciou. Tenzu gramatických a sémantických významov analyzujeme na konkrétnych príkladoch v časti 3).

Ilokučný akt súvisí s funkciou prehovoru, ktorou sa odlišuje od obyčajného zhluku slov spojeného do prehovoru. Perlokučný akt spočíva v následkoch pre jeho adresáta, ide o prehovorom dosiahnutý účinok činnosti (Dolník, 2009, s. 270 – 271). Ilokučným aktom v kontexte tohto výskumu bolo zadanie úlohy, ktoré spočívalo v predstavení sa frankofónnych používateľov slovenčiny v slovenskom jazyku v rozsahu 5 viet a perlokučným aktom bol obsah získaný vďaka tejto úlohe. „Alfou a omegou pragmatickej analýzy je skúmanie toho, čo je vo výpovedi implikované“ (Rašová, 2013, s. 143).

Komunikačné funkcie prehovoru sa taktiež umocňujú paralingvistickými indikátormi, ako sú deiktické pohyby, gestikulácia, mimika, pohyb tela (Dolník, 2009, s. 284), ktorých absencia pri našom výskume vyplýva z písomnej povahy analyzovaných komunikátov a z elektronickej distribúcie dotazníka. Je to práve internet ako médium a otvorený komunikačný priestor, ktorý nám pomáha nájsť tento špecifický typ používateľov slovenského jazyka.

Rečovými aktmi sa zaoberal okrem známych mien ako J. L. Austin, ktorý ich analyzoval z pohľadu filozofie jazyka, a J. R. Searle i D. Wunderlich, ktorý rozdelil rečové akty na direktívne, komisívne, erotické, reprezentatívne, satisfaktívne, retraktívne, deklaratívne a vokatívne (Dolník, 2009, s. 277). V priestore našej analýzy ide v súlade s Wunderlichovým delením najmä o reprezentatívne rečové akty, vyjadrujúce tvrdenie, zistenie, referovanie a pod., napr. *Volam sa Samuel. Som francúzsky. Mam 25 rokov. Byvam v Trnave preto pracujem do PSA. Hram Tennis s priateľmi kazdy tiezden.*

„Skratkovým termínom ilokúcia pomenúvame RA [rečové akty], ktoré komunikanti simultánne vyslovia s istou intenciou (ilokúcia) a formálnou realizáciou (lokúcia). Na tento účel si vyberajú slová a iné výrazové prostriedky, ktoré o intencii priamo alebo menej priamo referujú. Intencia sa odhaľuje v kontexte na základe jazykových, parajazykových a nejazykových prostriedkov. Dôležitejšia ako frekvencia IA [ilokučné akty] je preto ich formálna realizácia, ktorá je potrebná na identifikáciu intencie“ (Rašová, 2013, s. 54). Reláciu intencia – sémantická štruktúra propozície a forma – jej gramatická realizácia si budeme všímať v nasledujúcej kapitole.

3. Verbálna interferencia verzus intencia slovesného deja

S výskumom slovies úzko súvisí hĺbková, sémantická štruktúra slovesného deja – intencia. „Intencia je úmysel hovoriaceho v komunikačnom procese“ (Dolník, 2009, s. 255). Častou príčinou vzniku medzijazykovej verbálnej interferencie je práve rôznorodý sémantický význam a dištinkcia slovesných väzieb: „Sémantiku zaujíma povedané, kým pragmatika si všíma mienené“ (Dolník, 2009, s. 256). Poznanie úmyslu expedienta je podmienkou úspešnosti jazykovej komunikácie. V súvislosti s testom ponúknutým frankofónnym používateľom slovenčiny išlo o pochopenie zadania doktorandky percipientmi. Zadanie spočívalo vo voľnej produkčnej úlohe, kde bolo potrebné predstaviť sa v slovenskom jazyku. Expedientka zadanie formulovala v materinskom jazyku prijímateľa, a teda vo francúzštine. Pragmatickým úmyslom tejto voľby bolo jeho bezchybné pochopenie. Úlohou zo strany respondenta a percipienta v jednej osobe bolo podať o sebe základné informácie. Súčasťou pochopenia danej úlohy bolo taktiež porozumenie faktu, že doktorandka potrebuje pre lepšiu komparáciu jazykového systému slovenského a francúzskeho jazyka pozorovať práve jazykové odchýlky v ich autentických komunikátoch. Implicitne tým frankofónny hovoriaci porozumel, že nemal pri elaborácii písomného produktu používať slovník ani iné jazykové príručky alebo korektory či už v printovej, alebo v elektronickej podobe. Z elektronickej povahy distribúcie dotazníka však vyplývalo pre expedientku dotazníka náročné odsledovanie tohto nepísaného pravidla, ako i autentickosti písomných komunikátov. V analýze písomných produkcií bolo výskumnou snahou na základe znalostí slovenského a francúzskeho jazyka pochopiť intendované.

Pri typológii chýb (39 chýb, 100 %) medzijazykovej gramatickej verbálnej interferencie v existujúcich javoch v systéme slovenského i francúzskeho jazyka rozlišujeme jej druhy: transfer sémantického vzťahu (12 chýb, 29 %), transfer gramatického vzťahu spojený s divergenciou valenčného potenciálu a s ním spojenou intencijou hodnoty slovenských a francúzskych slovies ako aj s usporiadaním slovosledu (18 chýb, 47 %), transfer gramatického vzťahu súvisiaci s konjugačným systémom slovenského a francúzskeho jazyka (9 chýb, 24 %), ktorému sa na tomto mieste nebudeme podrobnejšie venovať. Všetky tieto okruhy sú však navzájom prepojené. V predkladanom článku sa zameriame na reláciu verbálna interferencia a intencia slovesného deja.

Pozrime sa bližšie na príklady súvisiace s transferom sémantického vzťahu: 1) **Pozicam** *byť* v *Fortnicke*, ide o interferenciu z francúzskeho slovesa *louer*, ktoré sa používa v dvoch protichodných významoch: *prenajať* a *byť v podnájme*, respondent mal na mysli, že on je v podnájme na Fortničke. Reklia medzi predmetovým slovesom požičať a podstatným menom *byť* je z formálneho hľadiska možná, toto spojenie však nie je v súlade so sémantickým významom ani s konvenciou úzu

slovenského jazyka. Potvrďuje sa tým nasledujúca premisa: „S pochopením intencie hovoriaceho súvisí poznanie konvencie“ (Dolník, 2009, s. 257). Domnievame sa, že tento jav je viac prítomný pri konštrukciách so zvratnými slovesami, ktoré sú na základe predošlých výskumov ťažko perceptívne pre cudzojazyčného, konkrétne frankofónneho hovoriaceho. Vetná konštrukcia *byť sa prenajíma* aj vďaka zvratnému *sa* patrí do 7. intenčného typu (Bajzíkova – Furdík – Oravec, 1988, s. 129).

Ďalej pri transfere sémantického vzťahu išlo o vetu 2) **Budeme** *niekoľkokrát za rok vo Francúzsku, vidieť svoje deti a vnúčatá, tiež k navšteve*. (je tu použité pomocné sloveso *budeme* namiesto *pôjdeme*, pretože vo francúzštine sa sloveso *aller (ísť)* používa aj na vyjadrenie blízkeho budúceho času (*futur proche*). Podobne ako v 1) veta je gramaticky prijateľná s výnimkou predložkového spojenia *k navšteve*. Sémanticky tam nesedí ani sloveso *vidieť* namiesto vhodnejších slovičiek *pozrieť* či *navštíviť* (fr. *voir* v slovenčine môže v závislosti od kontextu vyjadrovať všetky spomínané slovesá: *vidieť, pozrieť i navštíviť*). Vetná konštrukcia *vidieť svoje deti a vnúčatá* patrí do 1. intenčného typu, a teda medzi neprechodné slovesá (Bajzíkova – Furdík – Oravec, 1988, s. 128).

Veta 3) **Tesim sa bivat' v Slovenske**. je nevhodná sémantickou analógiou francúzskeho *Je suis heureuse d'habiter en Slovaquie.*, kde je prítomná infinitívna konštrukcia a nesprávne premietnutá predložka *en* na slovenské *v*, ktorému často zodpovedá. Na úrovni väzby sa vyskytli i ďalšie dva problémy: neprítomnosť spojky *že* a nesprávna predložka *v* namiesto *na*. Implicitne sa odchýlka vyskytla aj v kongruencii (*ja*) *bývam*. Interferencia slovesa *ísť (aller)* a odísť (*s'en aller, partir*) je prítomná v komunikáte 4) **Pracoval som v bilingvalne gymnazium, ale som musel ísť do cine a teras uz nebyvam na slovensku.**, keď sa respondent rozhodol pre menej vhodné sloveso *ísť*, keďže vo francúzštine je možné vyjadriť to veľmi podobným spôsobom: *aller – s'en aller: ísť – odísť*. Taktiež ide o divergenciu na úrovni prepozície, keď komunikant použil predložku *v* namiesto gramaticky správneho *na*.

Preklopenie francúzskej štruktúry *J'aime aller à la montagne, à la nature.*, kde sa používa sloveso *aimer (mať rád, ľúbiť)* v prítomnom čase indikatívu a sloveso *aller (ísť)* v neurčitku vidíme v spojení 5) **Lubim ísť na vylet na hory, prírodu, biológia a unenie**. Pozorujeme tu implicitnú nezhodu kongruencie, pretože za odporúčanú štruktúru sa považuje *rád chodím*. Vo väzbe nie je iba gramatický, ale, ako sme už naznačili, aj sémantický problém.

Interferenciu francúzskeho slovesa *faire (robiť, pracovať...)*, keďže *veľa športujem sa* vo francúzštine povie s použitím tohto slovesa: *je fais beaucoup de sport*, pozorujeme vo vete 6) **Pracujem vela sport, horsky bicykle a squash**. V slovenčine by bolo vhodné použiť aj predmetové sloveso *venovať sa niečomu* a veta by znela *Veľa sa venujem športu, horskému bicyklu a squashu*. Vďaka tejto krátkej analýze vidíme, že komunikant má problém s použitím správneho pádu vo väzbe predikátu s predmetom. Používa bezpríznamový (1) pád – nominatív namiesto požadovaného datívu.

K zámene sémantického významu slovičiek došlo v prípade 7) **Pridem z Pariza**. (vo význame *Pochádzam z Paríža./Je viens de Paris*. sa používa sloveso *venir*, v slovenčine *prísť*, ale i *pochádzať*). Slovenský komunikant bez znalostí francúzskeho jazyka a kontextu nemusí pochopiť to, čo francúzsky komunikant mal v úmysle vyjadriť. Z hľadiska väzby s predmetom sa nenachádza gramaticky správna predložka *do* vo vete 8) **Idu v Franszuke skolké**. (francúzske sloveso *aller* znamená *ísť* aj *chodiť*). Pri opozícii zvratných a nezvratných slovičiek, ktoré bezprostredne súvisia so sémantikou vety, došlo k viacerým odchýlkam: 9) **Teraz som spat v Francuzsku, stale sa stretnem zo slovenské znamí, tak mam este možnosti porozpravať po Slovensky**. 10) **Rospravali sme spolu po anglicky** (zvratnému slovenskému *rozprávať/porozprávať sa* zodpovedá nezvratné francúzske *bavarder*). 11) **Učila som slovak jazyk, pretoze musela rozpravať s lekarom, s ucitelkou ktory nerozpravaju po anglicky**. 12) **Učím slovenský**. (francúzština používa na vyjadrenie zvratného slovesa *učiť sa* nezvratné *apprendre* a na *učiť niekoho* iné nezvratné sloveso *enseigner*).

S divergenciou valenčného potenciálu a intenčnej hodnoty a transferom tohto gramatického vzťahu súvisia príklady: 13) **Prišiel som na Slovensko pracovať v roku 2005 a v roku 2008 som sa stretol so ženou, ktorá bola moju ženou podobu 3 roky**. (v slovenčine je vhodnejšie povedať *stretnúť niekoho*, interferencia z francúzskeho *faire connaissance avec quelqu'un – zoznámiť sa s niekým*), používanie neurčitkových tvarov slovesa v slovenčine: 14) **Rád navštíviť na Slovenskom a jeden región, ktory mám naozaj rád, je Orava**. 15) **Mam rada ciat a cestovat**. 16) **Mam hrad cestovat, citat a stretnut ludi**. 17) **Tesim sa bivat' v Slovenske**. 18) **Mam rad varic a jest', hrat shachu a hru na**

gitaru, stretnut noví ľudia, diskutovať, sa smieť a piť. 19) **Lubim ist** na výlet na hory, prírodu, biológia a unenie. Všetky uvedené vety by sa vo francúzštine použili s neurčitkom, preto si frankofónni používatelia slovenčiny prenášajú tento návyk aj do novoosvojovaného jazyka, ale aj chyby súvisiace so slovosledom v prítomnom 20) *Cestujem a čítam veľa.*, vo francúzštine príslovka *veľa – beaucoup* stojí na konci, 21) *Je voyage et je lis beaucoup.* 22) *My chyba veľmi tuto krajinu, čo veru je môj druhý dom* (aj tu vo francúzštine stojí príslovka až za slovesnou časťou vety): *Il me manque beaucoup ce pays qui est pour moi un deuxième chez moi.*, minulom: 23) *Naprav byvala som v Kostolne pri Dunaji.* 24) **Bola sama celý deň, mala som len jednu slovak priateľku.** 25) *Mam 28 rokov, som býval 2 roky v Slovensku, prvý rok v Nitre a druhé v Kosiciach.* 26) **Som bol francúzstiny učiteľ, teraz hľadám prácu.** 27) *Učila som slovak jazyk, pretože musela rozprávať s lekárom, s učiteľkou ktorú nerozprávajú po anglicky.* 28) *Teraz bývam v USA, ale som býval dva roky v Slovensku.* 29) **Som žil 8 rokov v Ziline.** 30) **Ja som bol prečím v Česku, na Moravu,** problém so slovosledom a elipsa *som*, pretože vo francúzštine, aj keď je analytická, sa imperfektum vyjadruje jednoslovnou i budúcom čase: 31) *Teraz pracujem v Berlíne a myslím, že skoro, budem môcť sa vrátiť do Slovenska, ale ešte neviem presne kedy.*, jednoduchý budúci čas sa taktiež vyjadruje jednoslovnou, preto použitie budúceho času v slovenčine v kombinácii so zvrátnym slovesom spôsobuje interferenciu na úrovni slovosledu.

4. Maximy komunikácie v autentických písomných prejavoch frankofónnych používateľov v slovenčine

V súvislosti s maximami komunikácie sa v rámci kategórie kvantity vyskytuje postulát daný zadaným počtom viet v písomných prejavoch frankofónnych používateľov slovenčiny v rozsahu 5 viet. Požiadavka kvantity sa uplatňuje aj v sémantickej nasýtenosti komunikátov. Implicitne je naznačené, že od komunikanta budeme vyžadovať s konvenciou súvisiace informácie vyžadované pri predstavovaní sa: primárne národnosť, vek, povolanie a sekundárne informácie o rodine a dĺžke učenia sa slovenského jazyka ako cudzieho jazyka. Kvalitatívne však išlo o rôzne individuálne koncipované prejavy. Zvýšená pozornosť sa venovala propozíciám, v ktorých sa nachádzala verbálna interferencia ako centrálny predmet nášho výskumu.

S kategóriu vzťahu súvisí opozícia súlad s témou a odklon od témy. Od témy sa najviac spomedzi respondentov viac či menej odklonili autori, ktorí pridávali informácie týkajúce sa ich skúseností s učením sa slovenského jazyka a neuviedli len základné údaje súvisiace s predstavovaním, čo v rámci sociolingvistického smerovania výskumu hodnotíme ako prínosné: *Učila som slovak jazyk, pretože musela rozprávať s lekárom, s učiteľkou ktorú nerozprávajú po anglicky./Ja som bol prečím v Česku, na Moravu a ja som nechal hodne kontaktov, s tým výborne ľuďmi./Nikdy nie som myseľ, že budem po slovensky hovoriť, lebo nemčina bol pre mňa už ťažké.*

Kategória spôsobu sa spája s usporiadanosťou textových jednotiek. Harmonický a kooperatívny vzťah autorky dotazníka a respondentov sa demonštruje v prípadoch, keď sa respondenti neodklonili od témy a vytvorili komunikáty obsahovo i rozsahovo zodpovedajúce zadaniu. Ako príklad uvádzame komunikát v jeho úplnosti: *Volám sa Serge. Mám 68 rokov. Bývam v Rouen vo Francúzsku. Som v dôchodku ale ja som pracoval v Národnom vzdelávaní. Cestujem a čítam veľa.*

So sociodeiktickými jednotkami súvisí voľba tykacej alebo vykacej formy (Dolník, 2009, s. 266). Komunikanti sa na autorku dotazníka obracali zväčša vykaním, niekedy tykaním. Tykanie sa vyskytlo i v prípadoch, keď sa autorka budúcej dizertácie s respondentmi nepozná: *Ahoj, mám štyridsaťpäť rokov, som francúzsky, a teraz žijem v Paríži./Ahoj, volám sa S. (2) Naopak, v prípade, keď sa autorka dotazníka a testu pozná s respondentom, sme zaznamenali odpoveď: *Dobry den, volam sa Manu.* Druhý príklad vyplýva z jazykovej skutočnosti, že *fr. bonjour (dobry den)* sa používa i pri kontakte s osobami, s ktorými si tykáme.*

Záver

I keď je pripravovaná dizertačná práca a priori systémovolingvistického a sociolingvistického charakteru, je možné vnímať a analyzovať aj psycholingvistickú povahu témy. Fúzia

sociolingvistických a psycholingvistických prienikov vedie k pragmalingvistickému ponímaniu problematiky. Psycholingvistické črty súvisia v kontexte témy s problematikou osvojovania si cudzích jazykov a s ním súvisiacou problematikou chyby. Vplyv materinského jazyka, ako ukázala predvýskumná fáza, vplyva na osvojovanie si cudzieho jazyka prítomnosťou verbálnej gramatickej interferencie, ktorá sa manifestuje i na úrovni intencie slovesného deja a valencie. Verbálna gramatická interferencia sa manifestuje v transfere sémantického vzťahu aj v transfere gramatického vzťahu buď v gramatických javoch existujúcich v oboch jazykoch, alebo v gramatických javoch existujúcich iba v slovenskom jazyku. Gramatický transfer v odchýlkach v slovenčine v existujúcich javoch a vo francúzštine predstavujú problémy spojené s konjugáciou a valenciou. Sémantický transfer v odchýlkach frankofónnych používateľov v slovenčine v neexistujúcich javoch vo francúzštine sa týka používania slovesného vidu. Na základe doterajších zistení konštatujeme, že 69 % odchýlok sa prejavuje v transfere gramatického vzťahu a iba 31 % v transfere sémantického vzťahu. 91 % odchýlok sa v rámci našej výskumnej vzorky nachádza v javoch existujúcich v oboch jazykoch a iba 9 % v javoch špecifických pre slovenčinu.

Poznámky

- (1) M. Hirschová používa pojem štruktúrny pád.
- (2) Neuvedenie mena bolo prípustné za účelom zachovania anonymity respondentov.

Literatúra

- BAJZÍKOVÁ, Eugénia – FURDÍK, Juraj – ORAVEC, Ján. 1988. *Súčasný slovenský spisovný jazyk. Morfológia*. Bratislava : SPN, 1988. 213 s.
- DOLNÍK, Juraj. 2009. *Všeobecná jazykoveda. Opis a vysvetľovanie jazyka*. Bratislava : VEDA, 2009. 375 s. ISBN 978-80-224-1078-6
- HIRSCHOVÁ, Milada. 2013. *Pragmatika v češtině*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2013. 335 s. ISBN 978-80-246-2233-0
- KLINCKOVÁ, Jana – ODALOŠ, Pavol – PATRÁŠ, Vladimír. 1997. *Jazyk, komunikácia, spoločnosť*. Banská Bystrica : UMB, FHV, PF, 1997. 114 s. ISBN 80-8055-108-1
- RAŠOVÁ, Dominika. 2013. *Pragmatika jazykových javov v masmediálnej komunikácii (Kontrastívna štúdia na materiáli v slovenčine a v nemčine)*. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, 2013. 169 s. ISBN 978-83-7490-721-7
- TIMKO, Andrej. 2014. Pragmaticko-komunikačná zložka reklamy, reklamného diskurzu, propagandy a fenoménu militainmentu. In: *Jazykovedné, literárnovedné a didaktické kolokvium XXIV*. Bratislava : Z-F LINGUA, 2014, s. 157 – 171. ISBN 978-80-89328-96-3

Summary

The article presents the results of the pre-research of the future thesis *Linguistic interference of Slovak and French languages by Francophone speaker with a partial competence in Slovak language* from a pragmatical point of view. The pre-research was realised by means of a survey conducted from 04/08/2015 to 03/11/2015. The survey involved questions of sociolinguistic character but also exercises testing grammar of 63 respondents of levels A1, A2, B1 and B2 in Slovak language. The influence of French language on Slovak syntactic constructions was observed particularly in verbal system of Slovak language. That is also why we introduced the term of verbal interference. A negative transfer from French verbal system is found in Slovak sentences produced by Francophone learners. The theory of speech acts is associated to the verb and also the theory of intention of verbal action which are explained in the text.